

תלקיט ללימוד סנכרוני

הלכה

מועדים

12 שנות לימוד

תשפ"ז

שם התלמיד : _____

ת.ז. _____

מועד הגשה : חורף/קיץ

שם המורה : _____

שם היחידה : _____

אנו רואים בקיום טוהר הבחינות משימה חינוכית, ערכית ומוסרית, שהמערכת כולה נקראת להיערך להצלחתה.

באחריות הנבחן/ הנבחנת לשמור על טוהר הבחינות בהתאם לכללים ולהנחיות בעל פה ובכתב על גבי שאלון הבחינה ועל ידי אחראי/ת הבחינה.

- כל הזכויות שמורות למשרד החינוך -

הנחיה למורה: שיום של המיומנויות במהלך המשימות

במהלך הקניית החומר וביצוע משימות התלקיט חשוב לא רק ליישם את המיומנויות אלא גם לשיים אותן במפורש בפני התלמידים.

כדי שהתלמיד יזהה את הערך בלמידה, יוכל לשחזר את הפעולה בעתיד, ויראה במשימה לא רק ביצוע אלא תרגול של כישורי חיים ולמידה.

בתלקיט משולבים שאלות מותאמות למפת המיומנויות, לפני כל שאלה כתוב את סוג המיומנות.

מבנה התלקיט ומפתח הערכה :

7 יחידות בחינה

- יחידה – 1 דיני חודש אלול וראש השנה.....20 נקודות
- יחידה – 2 הלכות יום הכיפורים.....10 נקודות
- יחידה – 3 הלכות יום טוב וערוב תבשילים20 נקודות
- יחידה – 4 דיני ישיבה בסוכה ונטילת ארבעת המינים.....20 נקודות
- יחידה – 5 הלכות חנוכה.....10 נקודות
- יחידה – 6 הלכות פורים10 נקודות
- יחידה – 7 הלכות פסח10 נקודות
- סה"כ לכל היחידות100 נקודות

יש לענות על כל היחידות שבתלקיט

יחידה 1

סימן קכ"ח – קכ"ט - דיני חודש אלול וראש השנה

א.

מראש חֹדֶשׁ אֱלּוּל עַד אַחֵר יוֹם הַכַּפּוּרִים, הִמָּה יְמֵי רָצוֹן. וְאֵף כִּי בְּכָל הַשָּׁנָה הַקְּדוּשָׁה-בְּרוּךְ-הוּא מְקַבֵּל תְּשׁוּבָה מִן הַשָּׂבִים אֵלָיו בְּלֵב שָׁלֵם, מִכָּל מְקוֹם יָמִים אֱלוּ מִבְּחָרִים יוֹתֵר וּמִזְמָנִים לְתִשְׁבּוּבָה, לְהִיתָם יְמֵי רַחֲמִים וְיְמֵי רָצוֹן, כִּי בְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ אֱלּוּל, עָלָה מֹשֶׁה אֶל ה' סִינִי לְקַבֵּל לוחוֹת שְׁנִיִּים, וְנִשְׁתַּהֲרָה שָׁם אַרְבָּעִים יוֹם, וְיָרַד בַּעֲשָׂרָה בְּתִשְׁרִי, שֶׁהָיָה אָז גִּמְרַ כַּפָּרָה. וּמִן אָז הַקְּדָשׁוּ יָמִים אֱלוּ לְיְמֵי רָצוֹן, וְיוֹם עֲשִׂירֵי בְּתִשְׁרִי לְיוֹם הַכַּפּוּרִים. וּמִנְהֵג בְּרַב הַמְּקוֹמוֹת לְהַתְעַנּוּת בַּעֲרֵב רֹאשׁ-חֹדֶשׁ אֱלּוּל וְלַעֲשׂוֹת סֵדֶר יוֹם כַּפּוּר-קָטָן, כְּדֵי שֶׁיִּכְיֶנּוּ לִבָּם לְתִשְׁבּוּבָה. וְאִם חָל רֹאשׁ חֹדֶשׁ בַּשַּׁבָּת, מְקַדִּימִין לְיוֹם חֲמִישִׁי שְׁלִפְנָיו. הָרַב אֲדוֹנָנוּ רַבִּי יִצְחָק לוֹרִיא זְכוּרָנוּ לְבִרְכָּה כְּתַב, וְאִשֵּׁר לֹא צָדָה וְהֶאֱלֹהִים אָנָּה לִידּוֹ וְשִׁמְתִּי לָךְ, רֹאשֵׁי תִבּוֹת אֱלּוּל, לֹוֹמֵר כִּי חֹדֶשׁ זֶה, הוּא עֵת רָצוֹן לְקַבֵּל תְּשׁוּבָה עַל הַחֲטָאִים שֶׁעָשָׂה בְּכָל הַשָּׁנָה. וְגַם רָמְזוּ שָׁגַם עַל הַשְּׂגָגוֹת צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּחֹדֶשׁ הַזֶּה. עוֹד אָמְרוּ דוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת, וּמַל ה' אֱלֹהֵיךְ אֶת לִבְבְּךָ וְאֶת לִבֵּב זָרְעֶךָ, רֹאשֵׁי תִבּוֹת אֱלּוּל. וְכֵן אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי, רֹאשֵׁי תִבּוֹת אֱלּוּל. וְכֵן אִישׁ לְרַעְהוּ וּמִתְנַוֵּת לְאַבְיוֹנִים רֹאשֵׁי תִבּוֹת אֱלּוּל. רָמְזוּ לְשִׁלְשָׁה דְּבָרִים, שֶׁהֵם, תְּשׁוּבָה, תַּפְלָה וְצַדִּיקָה, שֶׁצָּרִיכִין לְהַזְדַּרֵּז בָּהֶם בְּחֹדֶשׁ זֶה. וּמַל ה' וְגו' רוֹמְזוּ לְתִשְׁבּוּבָה. אֲנִי לְדוֹדִי וְגו' רוֹמְזוּ לְתַפְלָה, שֶׁהִיא רִנַּת דוֹדִים. אִישׁ לְרַעְהוּ וּמִתְנַוֵּת לְאַבְיוֹנִים, רוֹמְזוּ לְצַדִּיקָה.

ב.

נוֹהֲגִין לְתַקַּע שׁוֹפָר בְּחֹדֶשׁ זֶה. וּמִתְחִילִין בְּיוֹם ב' דְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ וְתוֹקְעִין בְּכָל יוֹם לְאַחֵר תַּפְלַת שְׁחִרִית תְּקִיעָה שְׁבָרִים תְּרוּעָה. תְּקִיעָה, חוּץ מֵעֲרֵב רֹאשׁ הַשָּׁנָה, שֶׁמִּפְסִיקִין בּוֹ, כְּדֵי לְהַפְסִיק בֵּין תְּקִיעוֹת רְשׁוֹת לְתַקִּיעוֹת מִצּוֹה. וְטַעַם הַתְּקִיעוֹת בְּחֹדֶשׁ זֶה כְּדֵי לַעֲזוֹר אֶת הָעָם לְתִשְׁבּוּבָה, כִּי כֵן הוּא הַטָּבַע שֶׁל הַשׁוֹפָר לַעֲזוֹר וּלְהַחְרִיד, כִּמּוֹ שֶׁאָמַר הַכֶּתוּב, אִם יִתְקַע שׁוֹפָר בְּעִיר וְעָם לֹא יִחָרְדוּ. עוֹד נוֹהֲגִין בְּמִדִּינוֹת אֱלוּ מִיוֹם ב' דְּרֹאשׁ-חֹדֶשׁ אֱלּוּל עַד שְׁמִינִי עֲצֵרֶת, אוֹמְרִים בְּבִקְרָה וּבַעֲרֵב לְאַחֵר הַתַּפְלָה, אֶת הַמִּזְמוֹר לְדוֹד ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי. וְהוּא עַל פִּי הַמִּדְרָשׁ, ה' אוֹרִי, בְּרֹאשׁ-הַשָּׁנָה. וְיִשְׁעִי בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים. כִּי יִצְפְּנִי בְּסִפָּה, רָמְזוּ לְסִפּוֹת. עוֹד נוֹהֲגִין לֹוֹמֵר תְּהִלִּים בְּצַבּוֹר בְּכָל מְקוֹם לְפִי מִנְהֵגוֹ. מִשְׁנַכְנֵס אֱלּוּל עַד יוֹם הַכַּפּוּרִים, כְּשֶׁכּוֹתֵב אֲדָם אֲגִרַת לְחִבְרוֹ, צָרִיךְ לְרַמֵּז בָּהּ בְּתַחֲלָתָהּ אוֹ בְּסוּפָהּ שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ עָלָיו וּמִבְּרָכּוֹ, שִׁיזְכֶּה בְּיְמֵי הַדִּין, הַבָּאִים לְטוֹבָה, לְהַפְתֵּב וּלְהַחֲתֵם בְּסִפֵּר חַיִּים טוֹבִים.

ז.

ידקדקו לבחור שליח- צביר שיתפלל סליחות ובימים הנוראים, איש שהוא הגון וגדול בתורה ובמעשים טובים, כפי מה שאפשר למצא. וגם שיהיה בן שלשים שנה, שאז כבר נחה רתיחת הדם של בחרותו ונכנע לבו. וגם יהא נשוי ויהיו לו בנים, שהוא שופך לבו ומפיל תחנונים מקירות הלב. וכן ידקדקו לבחור תוקע שיתקע שופר בראש- השנה, וכן המקרא לפני התוקע, שיהיו בעלי תורה ויראה, כפי מה שאפשר להם למצא. מיהו כל ישראל פשרים לכל, רק שיהא מרצה לקהל. ואם רואה מחלקת בדבר, ימנע עצמו אף-על-פי שיהיה מי שאינו הגון.

י"ג.

נוהגין לילך בערב ראש- השנה אחר תפלת שחרית לבית הקברות להשתטח על קברי הצדיקים, ונותנים שם צדקה לעניים, ומרבים תחנונים לעורר את הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה, שימליצו טוב בעדנו ביום הדין. וגם מחמת שהוא מקום קבורת הצדיקים, המקום הוא קדוש וטהור, והתפלה מקבלת שם ביותר, בהיותה על אדמת קדש, ויעשה הקדוש- ברוך- הוא חסד בזכות הצדיקים. אבל אל ישים מגמתו נגד המתים השוכנים שם, כי קרוב הדבר שיהיה בכלל ודורש אל המתים. אך יבקש מהשם, יתברך שמו, שירחם עליו בזכות הצדיקים שוכני עפר.

ג.

כל השנה, אומרים בתפלה, האל הקדוש, מלך אוהב צדקה ומשפט, חוץ מן ראש- השנה עד לאחר יום- הכפורים, שצריכין לומר, המלך הקדוש, המלך המשפט. לפי שבמים האלו הקדוש- ברוך- הוא מראה מלכותו לשפט את העולם. אם טעה ואמר האל הקדוש, או שהוא מספק אם אמר האל הקדוש או המלך הקדוש, אם נזכר תוך כדי דבור, אומר המלך הקדוש, ואינו צריך לחזור לראש, וכן הדין בהמלך המשפט. אבל אם לא נזכר עד לאחר כדי דבור, אזי בהמלך הקדוש צריך לחזור לראש התפלה, - אפלו מספקא, מפני ששלוש הברכות הראשונות נחשבות כאחת - כמו שכתב בסימן יט סעיף ב. ואפלו שליח- הצביר בחזרת התפלה צריך לחזור לראש, וצריכין לומר קדשה שנית. אבל בהמלך המשפט, אפלו יחיד, אינו צריך לחזור אפלו לאותה ברכה, כיון שהזכיר תבת מלך בברכה זאת. בכל השנה אם טעה ואמר, המלך הקדוש, המלך המשפט, אינו צריך לחזור.

ה.

אם שכח זכרנו, או מי כמוך, וכתב, בספר חיים, לא נזכר עד שאמר ברוך אתה ה', כיון שאמר את השם, גומר את הברכה ומתפלל כסדר, ואינו צריך לחזור. וכן אם שכח לומר ובכן תן פחדך וחתם המלך הקדוש, ואפלו לא אמר עדין רק ברוך אתה ה', חותם המלך הקדוש ואומר אתה בחרתנו וכו'.

ט.

בסעודת הלילה, נוהגין לעשות סימנים לשנה טובה. טובלין פרוסת המוציא בדבש. ואחר שאכל פזית, אומר, יהי רצון שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה. ואחר כך טובל קצת תפוח מתוק בדבש ומברך עליו בורא פרי העץ ואוכלו, ואחר כך אומר גם כן יהי רצון וכו'. ונוהגין לאכל ראש של בעל- חי ואומרים, יהי רצון שנהיה לראש. ויש להדר אחר ראש כבש, שיהיה גם כן זכר לאילו של יצחק.

וגם ירקות אוכלים אותן שיש להן במדינה ההוא שם המורה לטובה. כמו זכר לאילו של יצחק. גם אוכלים אותן- הירקות שיש להם במדינה ההיא שם המורה לטובה, כמו במדינתנו גזר - מעהרען, ואומרים יהי רצון שירבו זכויותינו. ויש נוהגין גם בן להדר לאכל דגים, שיש רמז לפרות ולרבות כמו הדגים. ואין לבשל אותם בחמץ, כי אין אוכלים דברים חמוצים או מרירים בראש-השנה. ואוכלין בשר שמן וכל מיני מתיקה. גם נוהגין שלא לאכל אגוזים ולוזים, כי אגוז בגמטריא ח"ט, וגם מרבים פיתה וניעה המבטלים את התפלה). ויש ללמד על השלח תורה. ונוהגין קצת ללמד משניות מסכת ראש-השנה.

יא.

בראש-השנה כשאומר אבינו מלכנו חטאנו לפניך, אין להפנות באגרוף על החזה כמו בחל וביום-הכפורים, כי אין אומרים ודוי בראש-השנה שהוא יום טוב. אלא יכון הפרוש, אבינו מלכנו חטאנו לפניך, כלומר, אבותינו חטאו לפניך שעבדו עבודה-זרה, אבל אנחנו אין לנו מלך אלא אתה. לכן אבינו מלכנו, עשה עמנו למען שמך.

יג.

שעור התקיעות, לכתחלה צריך להיות כך, התרועה היא ט' כחות קצרים. והשברים יעשה ג' שברים זה אחר זה, וכל שבר יהא ארוך כמו ג' כחות קצרים מן התרועה, ונמצא שגם השברים הם כמו ט' כחות. ויזהר מאד שלא להאריך בשברים עד שיהא כל שבר כמו ט' כחות. כי בזה, אפלו בדיעבד אינו יוצא. והתקיעות המה הברות פשוטות. ובסדר תקיעה שברים תרועה תקיעה, תהא כל תקיעה, ארבה כמו השברים עם התרועה, דהיינו כמו ח"י כחות. ובסדר תקיעה שברים תקיעה, תהא כל תקיעה, ארבה כמו השברים, דהיינו כמו ט' כחות. וכן בסדר תקיעה תרועה תקיעה. בתקיעות שקדם תפלת מוסף, יש לעשות השברים עם התרועה בנשימה אחת. ולכן המקרא יקרא בפעם אחת שברים-תרועה. ובתקיעות שבתוך חזרת התפלה יש לעשותם בשתי נשימות. ומפל מקום לא יפסיק ביניהם אלא יהיו תכופים זה לזה, והמקרא יקרא גם כן שניהם בפעם אחת.

טו.

והעקר הוא להתעורר אז בתשובה בלב שלם - וכמו שכתב הרמב"ם זכרוננו לברכה - בהלכות תשובה פרק ג הלכה ד, וזה לשונו, אף-על-פי שתקיעת שופר בראש-השנה גזרת הכתוב, רמז יש בה, כלומר, עורו ישנים משנתכם, ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם, וחזרו בתשובה, וזכרו בוראכם-אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשתיכם, והטיבו דרפיקם ומעלליכם. יעזב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה וכו.

למד היטיב את ההלכות וענה על השאלות הבאות?

מיומנות אוריינות מידע – איתור ואיסוף דינים וטעמיהם מתוך ההלכות.

1. על פי הכתוב בהלכה הראשונה, מהן הסיבות לכך שחודש אלול וימי התשובה נחשבים "ימי רצון"? הסבר זאת תוך התייחסות לאירוע ההיסטורי המכונן המוזכר בהלכה?

2. **אילו ראשי תיבות של המילה "אלול" מוזכרים בהלכה, ומהיכן נלמדים רמזים אלו? ציין את הפסוקים או הביטויים ואת המשמעות המיוחסת לכל אחד מהם.**

3. **עיין בהלכות וכתוב מהם התנאים הראויים לשליח ציבור בימים הנוראים? פרט את המאפיינים הנדרשים כפי שהם מתוארים בהלכה?**

4. **הסבר, על פי הכתוב בהלכה מדוע נוהגים ללכת לקברי צדיקים בערב ראש השנה. ציין את שתי הסיבות העיקריות המפורטות בהלכה?**

שאלות על שיעורי התקיעות וסדריהן

5. על פי המבואר בהלכות מהם ראשי התיבות תשר"ת, תש"ת, ו-תר"ת?

6. מהו השיעור המדויק של תקיעת תרועה?

7. מהו האורך של כל אחד מהשברים בתקיעת שברים?

8. באיזה מצב תקיעת שברים אינה כשרה אפילו בדיעבד?

שאלות על מנהגי התקיעות

9. ציין שני הבדלים בין ביצוע התקיעות שלפני תפילת מוסף לבין אלו שבתוך חזרת הש"ץ?

10. הקיצושי"ע מצטט את דברי הרמב"ם שמתייחסים ל"רמז" שבמצוות תקיעת שופר. מהו הרמז הזה, וכיצד זה קשור לתשובה?

מיומנות פתרון בעיות- שימוש בכללים והדינים המובאים בהלכה, למעשה.

11. אדם התפלל בראש השנה, ושכח לומר "המלך הקדוש" ואמר "האל הקדוש". הוא נזכר בטעותו רק לאחר שסיים את הברכה. **מה עליו לעשות? הסבר מדוע.**

12. אדם שכח לומר את אחת התוספות של עשרת ימי תשובה (כגון "זכרנו") ולא נזכר עד שאמר את שם ה'. **האם עליו לחזור על התפילה? נמק את תשובתך.**

13. על פי המובא בהלכות לגבי סעודת ראש השנה, **מהם השיקולים** שיש לקחת בחשבון בבחירת המאכלים לראש השנה, **ומהם המאכלים** שיש להימנע מהם?

14. אם ציבור לא מצא שליח ציבור העומד בכללים שצויינו בהלכה, אך יש אדם המקובל על הקהל, **האם ניתן לבחור בו? מה קורה במצב של מחלוקת בין חברי הקהילה לגבי זהות השליח ציבור?**

מיומנות חשיבה ביקורתית – ניתוח והעמקה בסיבות ובמהות ההלכות והמנהגים.

15. הלכה י"א – "בראש השנה אין מתוודים ואין מכים על החזה באמירת אבינו מלכנו חטאנו לפניך וכו'". נדרשת גישה אחרת לתפילה זו.

הסבר את ההבדל המהותי בין שתי הגישות – בראש השנה וביום כיפור – וכיצד כל אחת מתאימה לאופיו של היום.

16. הקיצושי"ע מצטט את הרמב"ם שמתייחס לתקיעת השופר כרמז שמעורר את הישנים משנתם".

הסבר במילים שלך את תפקידו של השופר ככלי לעורר לתשובה, כפי שהרמב"ם מתאר זאת, ומהי ה"שינה" שאליה הוא מתכוון.

17. על פי ההלכה, אדם שהולך לקברי צדיקים צריך לבקש מהקב"ה שיעשה חסד בזכות הצדיקים, ולא לבקש ישירות מהצדיקים עצמם. **נתח את ההבדל העקרוני** בין שתי דרכי הבקשה הללו?

מיומנות ניהול עצמי – כיצד אנו מיישמים בחיינו את ההלכות והדינים.

18. הרמב"ם מכנה את אלו ששקועים ב"הבלי הזמן" כ"שוכחי האמת". **התבונן בדבריו והגדר מהם "הבלי הזמן" בתקופתינו. וכיצד** נוכל ליישם את תקיעת השופר כקריאת השכמה אישית לשפר את מעשינו?

יחידה 2

סימן קל"ב – קל"ג - הלכות יום הכיפורים

א.

במדינות אלו נוהגין, שקדם כל-נדרי, מוציא הגדול שבקהל ספר-תורה ומסבב עמו סביב הבימה, והאנשים מחבקים ומנשקים את ספר-התורה, ומבקשים מחילה וסליחה על מה שפגמו בכבוד התורה, ומקבלים עליהם מהיום ואילך ללכת בדרכה ואומרים כמה פעמים הפסוק אור זרוע וגו', ועומד עם ספר-התורה אצל שליח-הצבור מימינו, ועוד אחד מחשובי הקהל עומד אצלו משמאלו גם כן עם ספר-התורה, ואומרים שלשתן, בישיבה של מעלה וכו', ושליח-הצבור אומר כל-נדרי שלש פעמים בנגון הידוע, ויש לכל אדם לומר עם שליח-הצבור בלחש. ויש להתחיל כל-נדרי בעוד יום, ולהמשיך בו עד הלילה. ולאחר שאמר שליח-הצבור ברכו, וענו ברוך וכו', מחזירין את ספר-התורה להיכל וחוזרין למקומן. ובשבת, יכולין לחזור למקומן בהתחלת מזמור שיר ליום השבת.

ב.

כששליח-הצבור אומר ברכת שהחינו, יכול להוציא את הצבור. ומכל מקום נכון שהשומע יכון שלא יצא בברכת שליח-הצבור, אלא יברך בעצמו בלחש, וימהר לסים קדם שליח-הצבור, כדי שיענה אמן. והנשים שברכו בהדלקת הנרות שהחינו, וכן איש אם הדליק וברך אז שהחינו, לא יברכו עתה שהחינו.

ג.

ליל יום-הכפורים ויומו, אומרים, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, בקול רם.

ד.

יש שעומדים על רגליהם בכל סדר תפלת ערבית וכל היום. ואם נחלשו, יכולים לסמוך לאיזה דבר. וטעם העמידה, להיות דגמת המלאכים. ולכן הנשים לא תעמדה. מי שעמד פעם אחת על דעת לעשות כן כל ימיו ואחר כך רוצה לחזור, צריך התרה.

ה.

יש נוהגין ללון בבית - הפנסת ולומר שירות ותשבחות כל הלילה. וכשצריך לישון, ירחיק את עצמו מן ארון הקדש. והחזנים לא יערו, כי על ידי זה מאבדין קולן. קדם השכיבה יאמר ארבעה מזמורי תהלים הראשונים, שהם מסגלים להנצל מקרי, רחמנא לעלן, כי יש בהם שלש מאות ויש תבות וארבעה מזמורים, עולין שלש מאות ועשר כמנין קרי. וראשי וסופי המזמורים, עולים מאה עשרים ויש, וארבעה מזמורים והכולל, ביחד עולים מאה שלשים ואחת, כמנין סמאל, ויכון לסלקו מעליו. וטוב שלא יתעטף בכרים וכסתות המחממין, ועל-כל-פנים לא יכסה רגליו.

סימן קל"ג

א.

יום-הכפורים, אסור באכילה ובשתיה, ברחיצה, בסיכה, בנעילת הסנדל, ובתשמיש-המטה. ואסור בכל מלאכה וטלטול, כמו בשבת. וכיון שצריכין להוסיף מחל על הקדש, לכן אסורים בכל אלו מבעוד יום איזה זמן קדם בין-השמשות, וכן במוצאי יום-הכפורים זמן מעט לאחר צאת הכוכבים.

ב.

לגעת באכליו ומשקין כשצריכין לתת לקטנים, יש מתירין, ויש מחמירין. ואם אפשר, יש לזהר.

ג.

אסור רחיצה, עין סימן קכד סעיף ז, ח, ט. וגם ביום-הכפורים אינו אסור רק ברחצה של תענוג - ועין עוד בסימן קנט. וצריך לזהר מאד שלא ירחץ יותר ממה שמכרח לו. ולתפלת נעילה ומנחה ומעריב, כיון שעומד כל היום בבית-הכנסת ועוסק בתפלות ופיוטים, הרי הוא משמר ידיו, ולא ירחצם.

ד.

הכהנים שעולים לדוכן, כיון שלדוכן צריכין נטילת-ידיים עד הזרוע, ואם לא נטלו ידיהם בשחרית רק האצבעות, אף שברכו אז על נטילת ידיים, מפל מקום כיון שהנטילה ההיא לא הועילה להם לדוכן, אם כן פשוטלין עתה עד הזרוע, צריכין לברך שנית על נטילת ידיים. וטוב יותר, שיטלו ידיהם גם בשחרית עד הזרוע, ולא יצטרכו עתה לברך שנית.

ה.

החולה, אפלו אין בו סכנה, רוחץ כדרכו. כלה בתוך שלשים יום משושא, רוחצת פניה, כדי שלא תתגנה על בעלה.

ו.

הרואה, חס-ושלום, קרי ביום-הכפורים, אם לח הוא, מקנחו במפה. ואם כבר נתיבש, רוחץ מקומות המלכלכים לבד, ודינו כצואה. ולא ירחץ בבגד, שלא יבוא לידי סחיטה. ואסור לטבול, אף-על-פי שהוא רגיל לטבול בשאר ימות השנה. ויגלה צערו לתלמיד-חכם מה שארע לו ביום הקדוש והנורא, והוא יורהו מה לעשות, שיתכפר לו ויארץ ימים.

ז.

סיכה, אסורה, אפלו בשביל להעביר הזהמה, ואפלו על מקצת גופו. אך חולה, אפלו אין בו סכנה, סך כדרכו. ומי שיש בו חטטים, במדינותינו שאין נוהגין הבריאים לסוך בחל, אסור לו לסוך, משום דמוכח שהיא משום רפואה.

ח.

נעילת הסנדל, יש אוסרין אפלו בסנדל של עץ שאינו חפוי בעור. אבל של גמי או קש או בגד, מתר. ויש להחמיר בנעילת הסנדל אפלו במקום רפש וטיט וגשמים. ואפלו הולך בין הגוים, אסור. ואם הוא מצטער הרבה לילך במקום רפש וטיט וגשמים בלי סנדל, ינעל סנדלים שהם בלי עקב, או מנעלים שהם עם עקב אלא יחליפם של שמאל לימין ושל ימין לשמאל אם יש חלוק ביניהם, ולפני פתח בית-הכנסת יחלץ אותם ויצניעם. ויזהר שלא לגע בהם לא בנעילה ולא בחליצה, שלא יצטרך לרחוץ ידיו.

ט.

מתר לעמד על פרים וכסותות, אפלו הן של עור, אבל בתפלת שמונה-עשרה, אסור לעמד על שום דבר. אך מי שהוא איש מצנן, מתר לו לעמד על קצת עשבים.

י.

כל חולה, אף-על-פי שאין בו סכנה, או מי שיש לו מכה ברגלו, וכן היוצאת כל שלשים, מתירין בנעילת הסנדל.

כא.

מזכירין נשמות ביום-הכפורים, משום דזכירת המתים משברת ומכניעה לבו של אדם. ועוד, לפי שגם המתים צריכין כפרה, כדאיתא בספרי, כפר לעמך ישראל, אלו החיים. אשר פדית, אלו המתים. מלמד, שהמתים צריכין כפרה. ונודרים צדקה בעבורם. - שיש לומר בלי נדר. וסמך לזה, בסוף פרשת תצוה כתיב, אחת בשנה יכפר, וסמך לה, ונתנו איש כפר נפשו לה'. ומועילה הצדקה בעבור המתים, כי ה' בוחן לבבות, שאם היה זה המת חי, גם כן היה נותן צדקה. והחי יכול לבקש להקל דין המת, כמו דוד שהתפלל על אבשלום והמתים הצדיקים מליצים על צאצאיהם.

גם ביום אחרון של פסח וביום שני דשבועות ובשמני עצרת, מזכירין נשמות, לפי שקורין בהם כל הבכור, וכתיב שם, איש כמתנת ידו. לכן נודרין מתנות לצדקה. וכיון שנודרין לצדקה, נהגו לתנה בעבור הנשמות, שיזכר אותן אלקים לטובה, וגם אותנו יזכר עמיהן לטובה בזכותיהן. ונוהגין כי מי שיש לו אב ואם, יוצא מבית-הכנסת בשעת הזכרת נשמות. גם נוהגין שבתוך שנה ראשונה למיתת האב או האם, יוצא גם כן מבית-הכנסת.

כד.

זמן תפלת נעילה הוא, כשהחמה היא בראש האילנות, כדי שישללים אותה עם צאת הכוכבים. ולפעמים נמשכת קצת בתוך הלילה, ואפלו הכי אומרים חתמנו, לפי שאין הדין מסתלק עד שיגמרו ישראל את סדריהם למטה. והחרוז: היום יפנה וכו', אם יצאו הכוכבים, לא יאמר כן, משום דהוי דובר שקרים. אלא יאמר, היום פנה, השמש בא ופנה. שליח-הצבור אומר ברפת כהנים ושים שלום, אף-על-פי שהוא לילה.

למד היטיב את ההלכות וענה על השאלות הבאות?

מיומנות אוריינות מידע – איתור ואיסוף דינים וטעמיהם מתוך ההלכות.

1. מהו המנהג שמבצעים עם ספרי התורה ב"כל נדרי", ומיהם האנשים שלוקחים חלק במנהג

זה?

2. הקיצושי"ע מציין מתי בדיוק יש להתחיל לומר "כל נדרי" ומתי צריך לסיים. ציין את זמנים ?

3. **מהם חמשת האיסורים הנוהגים ביום הכיפורים, מלבד איסורי השבת ומאיזה שעה צריך לפרוש מהם ומדוע?**

4. **מיהם האנשים שמותרים ברחיצה או בסיכה ביום כיפור, ומה הסיבה לכך?**

5. **מתי מזכירים נשמות המתים ומדוע?**

6. **מתי זמן תפילת נעילה ומה השינוי בנוסח התפילה?**

מיומנות פתרון בעיות - שימוש בכללים והדינים המובאים בהלכה, למעשה.

7. **אם אישה הדליקה נרות יום כיפור ובירכה "שהחיינו" בזמן ההדלקה, מה עליה לעשות כאשר שליח הציבור מברך "שהחיינו" בבית הכנסת?**

8. **יום כיפור בו יורד גשם וכל הדרך לבית הכנסת בוץ וטיט כיצד ינהג כדי להימנע מהטינופת ?**

9. כהן שלא נטל ידיים בבוקר עד הזרוע כהלכה, רוצה לעלות לדוכן בתפילת מוסף. מה עליו לעשות לפני העלייה לדוכן, והאם עליו לברך וכיצד עליו לנהוג לכתחילה ?

10. פתח לוח שנה וכתוב:

באיזה שעה כניסת יום הכיפורים _____

באיזה שעה צאת יום הכיפורים _____

באיזה שעה זמן תפילת נעילה _____

יחידה 3

סימן צ"ח – הלכות יום טוב

למד היטיב את ההלכות וענה על השאלות הבאות.
מיומנות אוריינות מידע – איתור ואיסוף דינים וטעמיהם מתוך ההלכות.

1. **מהו העיקרון המבדיל בין איסור מלאכה ביום טוב לשבת? ציין את המלאכות המפורשות שמותרות ביום טוב כחלק מעיקרון זה?**

2. **הקיצוש"ע מביא מספר מלאכות הקשורות לאוכל שצריך לעשות בשינוי. ציין שלוש דוגמאות למלאכות כאלו והסבר מהו השינוי הנדרש בכל אחת.**

3. **לישת בצק - מה מותר ומה אסור לעשות בהקשר של לישת בצק והפרשת חלה ביום טוב?**

4. **מהם הכללים המפורשים בהלכה לגבי צידת עופות ויוני שובך ביום טוב, ומה ההבדל בין עופות ויונים "רגילים" (שחוזרים כל לילה) ל"חדשים"?**

5. **מה הדין לגבי עשיית מלאכה המותרת ביום טוב לצורך בהמה או לצורך אינו יהודי ומניין?**

מיומנות פתרון בעיות - שימוש בכללים והדינים המובאים בהלכה, למעשה.

6. **אדם רוצה להכין תבלינים עבור תבשיל ביום טוב, אך שכח לטחון אותם מראש. הוא גם רוצה לאפות עוגה מיוחדת שכוללת ציורים. על פי הכתוב, האם וכיצד מותר לו לבצע מלאכות אלו?**

7. **אדם שחט בהמה ביום טוב, אך לאחר מכן גילה שהיא טרפה. על פי הכתוב, מה מותר לו לעשות עם הבהמה ועם עורה כדי למנוע הפסדת ומה הדין בעוף שנמצא טריפה?**

8. **אדם רוצה להסיק תנור על מנת לחמם את הבית, מכיוון שקר מאוד בחוץ באיזה תנאי מותר לו להסיק, ומהו המעשה האסור שצריך להימנע ממנו כשמסיקים תנור?**

סימן קב - דיני ערוב תבשילים

למד היטיב את ההלכות וענה על השאלות הבאות.

מיומנות אוריינות מידע – איתור ואיסוף דינים וטעמיהם מתוך ההלכות.

1. מהו סדר מצוות ערוב תבשילים ולצורך מה עושים ערוב תבשילים?

2. מהם שני הדברים שלוקחים לעירוב תבשילים, ומהו השיעור המינימלי הנדרש לכל אחד מהם, על פי ההלכה?

3. באיזה אופן גם אם עירב בפת ותבשיל לא מועיל הערוב?

4. עד מתי צריך שהערוב יהיה קיים ומה הדין אם ה'עירוב' נאבד או נאכל קודם, לגבי המשך הבישול והאפייה, מה ההבדל בין דין הפת לדין התבשיל?

5. מהו ההבדל בין אדם ששכח לעשות עירוב תבשילים מחמת אונס לבין אדם ששכח מעצלות?

מיומנות פתרון בעיות- שימוש בכללים והדינים המובאים בהלכה, למעשה.

6. אדם גר במקום שבו אין מי שיכול לסמוך עליו לצורך עירוב תבשילים והוא נזכר רק בצהרי יום טוב שהוא לא ערב. **מה מותר לו לעשות כדי להכין אוכל עבור השבת?**

7. אם יום טוב חל ביום חמישי ושישי, ואדם נזכר ביום חמישי (שהוא יום טוב) שהוא לא עשה עירוב האם הוא יכול לעשות עירוב, וכיצד עליו לנהוג בעת הברכה?

מיומנות ניהול עצמי – כיצד אנו מיישמים בחיינו את ההלכות והדינים.

8. ההלכה מתירה למי ששכח לעשות עירוב בשל אונס לסמוך על עירוב של אחר, אך לא למי ששכח מעצלות. **כיצד יכולה הבחנה זו ללמד אותך על חשיבות התכנון וההיערכות מראש?**

9. אדם שהניח עירוב תבשילים בערב יום טוב **כיצד** צריך לתכנן את זמן הבישולים והאפייה ביום טוב לכבוד שבת **והסבר מה הסיבה לכך?**

סימן קג - דיני שמחת יום טוב

למד היטיב את ההלכות וענה על השאלות הבאות.

מיומנות אוריינות מידע – איתור ואיסוף דינים וטעמיהם מתוך ההלכות.

1. **מהם שלושת הדברים שאדם נדרש לעשות בערב יום טוב כדי לכבדו?**

2. **ציין שני ימים טובים שלא מברכים בהם שהחינו והסבר מדוע?**

3. **מהם שני הטעמים למנהג אכילת מאכלי חלב בשבועות?**

4. **מה ההבדל בין הבדלה במוצאי יום טוב להבדלת מוצאי שבת?**

מיומנות פתרון בעיות- שימוש בכללים והדינים המובאים בהלכה, למעשה.

5. **אדם מכין סעודת יום טוב בערב החג, ורוצה לאכול מהתבשילים מאיזה זמן אסור לו לאכול ומדוע?**

6. **חתן וכלה מתחתנים ב"אסרו חג" האם מותר להם להתענות, ציין את החילוק בין אסרו חג שבועות לשאר רגלים?**

מיומנות חשיבה ביקורתית – ניתוח והעמקה בסיבות ובמהות ההלכות והמנהגים.

7. קיצוש"ע מביא שיש שתי שמחות שמחת יום טוב ושמחת עולם הבא **הסבר** את ההבדל בין שתי השמחות ו**כיצד** השמחה בעולם הזה יכולה לשמש השראה לתפילה על השמחה הנצחית.

8. בהלכה מציין שמצוות עונג יום טוב כוללת אכילת בשר ויין, אך במקביל "חציו לה' וחציו לכם" **כיצד שני העקרונות האלו משלימים זה את זה**, ואיך הם מבטאים את האיזון הנדרש מן האדם ביום טוב?

9. הקיצוש"ע מדגיש את המצווה לדאוג לעניים בסעודת יו"ט **הסבר את ההיגיון שמאחורי הביטוי** "אין זו שמחת מצווה אלא שמחת כרסו".

יחידה 4

סימון קל"ה - דיני ישיבה בסוכה ונטילת ארבעת המינים

סעיף א

כְּתִיב, בַּסֶּכֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים, פָּרוּשׁ, תְּדוּרוֹ בַּסֶּכֶת. אָמְרָה תּוֹרָה, שִׁדְּוֹר בַּסֶּכֶת שִׁבְעַת יָמִים. כְּמוֹ שֶׁהוּא דָר בְּבֵיתוֹ כָּל הַשָּׁנָה, כֵּן תִּהְיֶה עֵתָה עֶקֶר-דִּירָתוֹ בַּסֶּכֶת, שִׁיכְנִיס לְתוֹכָהּ כָּלִיו הַנָּאִים וּמַצְעוֹת הַנָּאִוֹת, וְאוֹכֵל וְשׁוֹתָהּ וְלֹמֵד וּמִטִּיל וְיִשֵּׁן בַּסֶּכֶת. וְאִפְּלוֹ אִם מִסְפָּר עִם חֲבֵרוֹ, יִסְפָּר בַּסֶּכֶת. וְכֵן אִם מִתְפַּלֵּל בִּיחִידוֹת, יִתְפַּלֵּל בְּתוֹךְ הַסֶּכֶת. כְּתִיב, לְמַעַן יִדְּעוּ דִּרְתִּיכֶם כִּי בַּסֶּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וְלִכֵּן צִרִיכִין לִכּוֹן בִּישִׁיבַת הַסֶּכֶת, שִׁצּוֹנוֹ הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לִישֵׁב בַּסֶּכֶת זָכַר לִיצִיאַת מִצְרַיִם. וְסִכּוֹת אֵלוֹ שֶׁאִמְרָה הַכְּתוּב כִּי בַּסֶּכֶת הוֹשַׁבְתִּי, נִחְלָקוּ בָהֶם תַּנְאִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֹמֵר, הֵמָּה עֲנֵי הַכְּבוֹד, שֶׁהִקִּיף בָּהֶם הַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ, לְבַל יִכֶּם שָׂרֵב וְשִׁמְשֵׁם. וְרַבִּי עֲקִיבָא אֹמֵר, סִכּוֹת מִמֶּשֶׁשׁ, שֶׁעָשׂוּ לָהֶם בְּשַׁעַת חֲנִיתָן מִפְּנֵי הַחֲמָה. וְאָף-עַל-פִּי שִׁצּוֹנָנוּ מִמִּצְרַיִם בְּחֹדֶשׁ נִיסָן, לֹא צּוֹנוֹ לַעֲשׂוֹת הַסֶּכֶת בְּאוֹתוֹ הַזֶּמֶן, לְפִי שֶׁהוּא הִתְחַלֵּת יָמוֹת הַקִּיץ, וְדֶרֶךְ כָּל אָדָם לַעֲשׂוֹת אִזְסָה לְצַל, וְלֹא הִיָּתָה נִכְרַת שֶׁהִיא בְּמִצּוֹת הַבּוֹרָא יִתְבָּרֵךְ שְׁמוֹ. לִכֵּן צוּה אוֹתָנוּ לַעֲשׂוֹתָהּ בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא זְמַן הַגִּשְׁמִים, וְדֶרֶךְ כָּל אָדָם לְצַאת מִסֶּכֶתוֹ וּלִישֵׁב בְּבֵיתוֹ. וְאַנְחֵנוּ יוֹצְאִין מִן הַבֵּית לִישֵׁב בַּסֶּכֶת, בְּזֶה יִרְאֶה לְכָל, כִּי מִצּוֹת הַמֶּלֶךְ הִיא עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹתָהּ.

סעיף ב

צָרִיךְ לְהַחֲזִיק אֶת הַסֶּכֶת בְּכְבוֹד, שֶׁלֹא יִהְיוּ מִצּוֹת בְּזוּיוֹת עָלָיו. וְלִכֵּן לֹא יִכְנִיס לְתוֹכָהּ כָּלִים שֶׁאֵינָם מִכְבָּדִים, כְּגוֹן קְדֻרוֹת, וְכַד שִׁשּׁוּאָבִים בּוֹ מִיָּם, וְכָלִים שֶׁמִּשְׁהִים בָּהֶם קִמְחַ, וְעֶרְבָה וְיוֹרָה וּמִחְבַּת וּמִכְתָּשֶׁת וּכְיוּצָא בָּהֶן. וְגַם הַקְּעֵרוֹת, לְאַחֵר הָאֲכִילָה צָרִיךְ לְהוֹצִיאָן לְחוּץ. אֲבָל כָּלִי שֶׁתִּיהָ, יִהְיוּ בַּסֶּכֶת. וְנוֹהֲגִין שֶׁלֹא לְהַכְנִיס לְתוֹכָהּ נֵר שֶׁל חֶרֶס, מִשּׁוּם דְּמָאִיס. וְכֵן לֹא יַעֲשֶׂה בָּהּ תְּשֻׁמִּישׁ בְּזוּי, כְּגוֹן שְׁטִיפַת קְדֻרוֹת וּקְעֵרוֹת. אֲבָל כּוֹסוֹת, מִתֵּר לְשִׁטּוֹ. וְכָל-שֶׁכֶּן דָּאֲסוֹר לְהַשְׁתִּין בָּהּ, אִפְּלוֹ לְתוֹךְ כָּלִי, אָף-עַל-פִּי שֶׁעוֹשֶׂה כֵּן בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ. אֲבָל תְּשֻׁמִּישׁ-הַמִּטָּה, מִתֵּר בַּסֶּכֶת, שֶׁהִרִי עֶקֶר מִצּוֹתָהּ אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ. אִם הַכְּנִיס לְתוֹכָהּ כָּלִים בְּזוּיִים, אֵינָה נִפְסָלַת בְּכָךְ. אֵךְ בְּשַׁעַת שֶׁהֵם בָּהּ, אֵין לְבָרֵךְ לִישֵׁב בַּסֶּכֶת, עַד שִׁיוֹצִיאֻם.

סעיף ג

אֲכִילָה בַּסֶּכֶת בְּלִילָה הִרְאִשׁוֹן הִיא חוֹבָה, שֶׁצָּרִיךְ לְאָכַל בַּסֶּכֶת פֶּת לְכָל-הַפָּחוֹת כְּזִית. וְאִפְּלוֹ מִצְטָעֵר, חֵיב לְאָכַל בַּסֶּכֶת. וְאִם יוֹרְדִים גִּשְׁמִים - עֵין לְקַמֵּן סְעִיף ט, אִם מִדְּמָה שִׁיפְסְקוּ לְאַחֵר שַׁעַה אוֹ שְׁתֵּי שַׁעוֹת, יִמָּתִין וְאַחֵר כֵּךְ יִקְדָּשׁ וְיִאֲכַל בַּסֶּכֶת כְּרָאוּי. וְאִם רוּאָה שֶׁלֹא יִפְסְקוּ הַגִּשְׁמִים, אוֹ שֶׁהִמָּתִין וְלֹא פִסְקוּ, מְקַדָּשׁ בַּסֶּכֶת וּמִבְרָךְ שֶׁהִחֲיִנוּ, וּמִכּוֹן בְּשֶׁהִחֲיִנוּ גַם עַל הַסֶּכֶת, אֲבָל אֵינוֹ מְבָרֵךְ לִישֵׁב בַּסֶּכֶת. וְנוֹטֵל יָדָיו וּמְבָרֵךְ הַמוּצִיא, וְאוֹכֵל שֶׁם כְּזִית פֶּת בְּלִי הַפֶּסֶק, וְהוֹלֵךְ לְתוֹךְ הַבֵּית וְגוֹמֵר סְעוּדָתוֹ. וְיֵשׁ לוֹ לִכּוֹן בְּשַׁעַת נְטִילַת יָדָים וּבְשַׁעַת בִּרְכַּת הַמוּצִיא, שֶׁדַּעַתוֹ לְאָכַל גַּם בְּבֵית - עֵין לְעִיל סִימָן מִבְּסְעִיף יט, כֹּא. וְאִם פִּסְקוּ הַגִּשְׁמִים קֹדֶם שֶׁבִּרְכַּת הַמָּזוֹן, הוֹלֵךְ שׁוֹב לְתוֹךְ הַסֶּכֶת וּמְבָרֵךְ לִישֵׁב בַּסֶּכֶת, וְאוֹכֵל קֶצֶת יוֹתֵר מִכְּפִיצָה פֶּת, וּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת-הַמָּזוֹן. וְאִם פִּסְקוּ הַגִּשְׁמִים לְאַחֵר שֶׁבִּרְכַּת הַמָּזוֹן, הוֹלֵךְ גַּם כֵּן לְתוֹךְ הַסֶּכֶת, וְנוֹטֵל יָדָיו שְׁנִית, וְאוֹכֵל יוֹתֵר מִכְּפִיצָה פֶּת בִּבְרַכַּת לִישֵׁב בַּסֶּכֶת, וּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת-הַמָּזוֹן. אִם בַּסֶּכֶת שָׁלוֹ אֵף לְאַחֵר שֶׁפִּסְקוּ הַגִּשְׁמִים עֲדִין הֵמִים מִטְּפִטְפִּין מִן הַסֶּכֶת, וְיֵשׁ בְּשִׁכּוֹתוֹ סֶכֶה שֶׁהִיָּתָה מְסֻגֶּרֶת בָּגֵג, וְלְאַחֵר הַגִּשְׁמִים נִפְתָּחָה, יֵלֵךְ שָׁמָּה וְיִאֲכַל פֶּתוֹ בְּטוֹב לֵבָב.

סעיף ז

בשר האר הלילות וכן בכל הימים, אין חיוב לאכל בספה, אלא שאם הוא רוצה לאכל אכילת קבע או לישון, צריך לאכל או לישון בספה. ומהי אכילת קבע. פת יותר מפביצה, אפלו לא קבע עליה, ואפלו היא פת כסנין. וכן תבשיל העשוי מחמשת מני דגן יותר מפביצה וקבע עליו, חיב בספה ולברך עליו ליטב בספה. אבל פרות, אפלו אכל הרבה וקבע עליהם, מתר לאכול חוץ לספה. וכן יין או שר או משקין או בשר וגבינה, מתר לאכול ולשתות חוץ לספה. ודוקא כשלא קבע עליהם. אבל אם רוצה לשתות יין או שר או משקים בדרך קבע, או שרוצה לאכל בשר או גבינה דרך קבע, צריך ספה, ולא יברך עליהם ליטב בספה. וטוב שיאכל קדם, פת, כדי שיברך. וכל זאת, מדינא. אבל מי שמחמיר על עצמו שאפלו מים אינו שותה חוץ לספה, הרי זה משבח.

סעיף ח

שנה, אפלו ארעי, מדינא צריכה ספה. וכן עושין המדקדקין במצות, שאפלו שנת ארעי אינם יושנים חוץ לספה. ועתה שנוהגים הרבה להקל בשנה, כתבו האחרונים, זכרונם לברכה, כמה טעמים, ללמד קצת זכות עליהם. אבל כל ירא שמים, ראוי לו להחמיר ולעשות ספה, שיוכל לדור שם עם אשתו, כמו שהוא דר בכל השנה בלה, אם אפשר לו. ולכל הפחות שתהא ראוייה לישון שם הוא לבדו. ואם אינה כן, אפלו בדיעבד, היא פסולה.

סעיף ט

ירדו גשמים, פטור מן הספה. באיזה גשמים פטור? אם ירדו כל כך, שהוא משער, שאם היו נופלים כך לתוך התבשיל, היה מתקלקל, אפלו אין לפניו התבשיל, או שהוא משער, שאם היו נופלים לתוך החדר שהוא בו, היה יוצא משם לחדר אחר, אז יוצא גם מן הספה לבית. ואם התחיל לאכל בספה, ואחר כך ירדו גשמים ונכנס לתוך הבית, והתחיל לאכל גם בבית, או שמחמת הגשמים התחיל מתחלה לאכל בבית, ואחר כך פסקו הגשמים, גומר סעודתו בבית ואינו מחיב ללכת באמצע הסעודה מביתו לתוך הספה. וכן כשהעת קר והמאכלים נקרשים בתוך הספה, פטור מן הספה ואוכל בבית.

סעיף י

לענין שנה בספה, גם גשמים מעטין הוי צער לישון, ויכול לצאת. ואם יצא לביתו ושכב לישון, ואחר כך פסקו הגשמים, או שמתחלה שכב בביתו לישון מפני הגשמים, ואחר כך פסקו, אין מטריחין אותו לילך לספה כל הלילה, אלא ישן בביתו עד הבקר.

סעיף יא

כשהוא פטור מן הספה, ואינו יוצא משם, נקרא הדיוט, ואינו מקבל שכר עליה, ואינו רשאי לברך, משום דהוי ברכה לבטלה. וכשיוצא מן הספה בשביל הגשמים, לא יבעט בסכתו ויצא, אלא יצא בהכנעה, כעבד שמזג כוס לרבו, ושפך לו רבו קיתון על פניו.

למד היטיב את ההלכות וענה על השאלות הבאות.

מיומנות אוריינות מידע – איתור ואיסוף דינים וטעמיהם מתוך ההלכות.

1. כיצד מקיימים מצוות ישיבה בסוכה, ומה צריך לכוון כשיושב בסוכה?

2. מה טעם מצוות סוכה ומדוע ציוותה תורה לישוב בסוכה בחודש תשרי ולא בחודש ניסן?

3. מה מברכים כשיושב בסוכה ומתי אין לברך?

4. אלו כלים מותר להכניס לסוכה ואלו לא ומדוע?

5. מתי יש חובה לאכול בסוכה בכל מצב?

מיומנות פתרון בעיות- שימוש בכללים והדינים המובאים בהלכה, למעשה.

6. חזר מבית הכנסת ויורדים גשמים כיצד עליו לנהוג לגבי קידוש וסעודה, פרט?

7. אם המתין ולא הפסיקו הגשמים רק אחר שגמר סעודתו ובירך ברכת המזון, מה עליו לעשות?

מיומנות חשיבה ביקורתית – ניתוח והעמקה בסיבות ובמהות ההלכות והמנהגים.

8. הקיצוש"ע כותב שיציאתו של האדם מן הסוכה בזמן גשמים תהיה בהכנעה כ"עבד ששפך לו רבו קיתון על פניו". הסבר את מהות ההקבלה הזו, בסיטואציה של קושי בקיום מצווה.

9. בהלכה מבואר כמה חילוקים בין אכילה בסוכה לשינה בסוכה, ציין 2 מהם והסבר מה הסיבה לחלק?

סימן קל"ז

למד היטיב את ההלכות וענה על השאלות הבאות.
מיומנות אוריינות מידע – איתור ואיסוף דינים וטעמיהם מתוך ההלכות.

10. כיצד אוחד את ארבעת המינים בשעת הברכה ומה מברך?

11. האם מותר להריח את ההדס והאתרוג בשבעת ימי החג?

12. האם מותר לטלטל את ארבעת המינים בשבת ומדוע?

13. האם מותר ליטול לולב שאול בשבעת ימי החג?

מיומנות חשיבה ביקורתית – ניתוח והעמקה בסיבות ובמהות ההלכות והמנהגים.

14. הדס אסור להריח בו כל שבעת ימי החג ובאתרוג מותר, מה הסיבה לחלק ביניהם?

15. הסבר מדוע אין לתת לקטן ליטול את הלולב לפני שהגדול נטל ?

יחידה 5

הלכות חנוכה

סימן קלט

למד היטיב את ההלכות וענה על השאלות הבאות.

מיומנות אוריינות מידע – איתור ואיסוף דינים וטעמיהם מתוך ההלכות.

1. **תאר בקצרה** את הרקע ההיסטורי לנס חנוכה וציין מי שלט בארץ באותה תקופה ומה היו גזרותיהם העיקריות על עם ישראל?

2. **ציין שני** טעמים מדוע נשים אינן עושות מלאכה בזמן הדלקת הנרות. מהם טעמים אלו?

3. **מהו** המיקום בבית שבו מניחים את נרות החנוכה **ומהו** הגובה הנדרש להנחתם?

4. **אילו** תפילות מיוחדות מוסיפים בסדר היום בתקופת חנוכה?

5. מהו זמן הדלקת נרות חנוכה וכמה זמן הנרות צריכים לדלוק?

מיומנות פתרון בעיות- שימוש בכללים והדינים המובאים בהלכה, למעשה.

6. אדם התפלל תפילת ערבית במוצאי שבת חנוכה וכעת הוא צריך להדליק נרות חנוכה וגם לעשות הבדלה. מהו סדר הפעולות הנדרש, ומדוע ומה הדין בכניסת שבת?

7. אדם ששכח לומר 'על הניסים' בתפילת שמונה עשרה או בברכת המזון האם צריך לחזור ומדוע?

8. הדליק נרות חנוכה וכבו מחמת הרוח האם צריך להדליק שוב? פרט

יחידה 6

הלכות פורים – סימנים קמ"א- קמ"ב

למד היטיב את ההלכות וענה על השאלות הבאות.

מיומנות אוריינות מידע – איתור ואיסוף דינים וטעמיהם מתוך ההלכות.

1. מהם ארבעת המצוות המיוחדות שחייבים לקיים בפורים?

2. מהי הצורה המועדפת לשמוע את קריאת המגילה, ומה הסיבה לכך?

3. כמה אנשים נדרשים עבור מצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים?

4. מה התוספת אומרים בתפילת שמונה עשרה בפורים ומה הדין אם שכח?

מיומנות חשיבה ביקורתית – ניתוח והעמקה בסיבות ובמהות ההלכות והמנהגים.

5. הסבר מדוע ישנה עדיפות להרבות במצוות מתנות לאביונים על פני משלוח מנות?

6. צום תענית אסתר נחשב קל יותר משאר הצומות. הסבר מה הסיבה לכך?

מיומנות פתרון בעיות- שימוש בכללים והדינים המובאים בהלכה, למעשה.

7. אדם נמצא בשנת אבל על קרוב משפחה שנפטר. **האם מותר** לו לשלוח ולקבל משלוח מנות הסבר מדוע?

8. **כיצד** צריך לנהוג לגבי עשיית מלאכה בפורים **ובאיזה** אופנים מותר?

יחידה 7

הלכות פסח - סימנים קי"א, קי"ח

למד היטיב את ההלכות וענה על השאלות הבאות.

מיומנות אוריינות מידע – איתור ואיסוף דינים וטעמיהם מתוך ההלכות.

1. מהם הזמנים לביצוע מצוות "בדיקת חמץ", "ביטול חמץ" ו"ביעור חמץ"?

2. אילו מקומות בבית חייבים בבדיקת חמץ, ואילו מקומות פטורים?

3. מה מברכים לפני הבדיקה ומה אומרים בסוף הבדיקה?

4. מדוע מניחים זרוע וביצה בקערת ליל הסדר?

5. מי מוזג את הכוסות בליל הסדר, ומה הסיבה לכך?

מיומנות פתרון בעיות- שימוש בכללים והדינים המובאים בהלכה, למעשה.

6. אדם היוצא לדרך סמוך לחג הפסח, ולא ישהה בביתו בזמן בדיקת חמץ. מה עליו לעשות

כדי לקיים את חיוב הבדיקה והביטול?

7. אדם מוצא חמץ בביתו במהלך חג הפסח. מה עליו לעשות איתו? פרט את דינו במקרים הבאים: חול המועד, שבת או יום טוב.

8. יש לו כמה בתים לבדוק בערב הפסח כיצד ינהג לגבי הברכה והבדיקה?

בהצלחה